Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 27.07.2011 www.osw.waw.pl

Litwa w sporze dyplomatycznym z Austrią

W Austrii 14 lipca zatrzymano obywatela rosyjskiego Michaiła Gołowatowa, poszukiwanego przez Litwę za pomocą europejskiego nakazu aresztowania w związku z oskarżeniem o kierowanie akcją pacyfikacji wystąpień niepodległościowych pod wieżą telewizyjną w Wilnie 13 stycznia 1991 roku. Gołowatow został jednak w nocy z 14 na 15 lipca zwolniony i pozwolono mu powrócić do Moskwy, zanim litewska prokuratura dostarczyła uzupełniające nakaz dokumenty. Litwa oskarża Austrię o niesolidarną postawę w sprawie, która ma ogromne znaczenia dla Litwy i w której Wilno liczy na szczególne zrozumienie ze strony swoich partnerów z UE.

Litewska prokuratura poszukuje chronionego przez Rosję byłego oficera KGB Gołowatowa, gdyż uznaje go za winnego zbrodni przeciwko ludzkości. W styczniu 1991 roku skierował on przeciwko litewskim demonstrantom jednostkę specjalną Alfa, którą dowodził, co zakończyło się rozlewem krwi.

Austria wypuszczając z aresztu Gołowatowa powołała się na artykuł 42. decyzji ramowej Rady UE o europejskim nakazie aresztowania, który pozwala wyłączyć z jego użycia przestępstwa dokonane przed przyjęciem przepisów (Austria przyjęła ENA w 2002 roku). Litwa oskarżyła jednak Austrię o złamanie unijnych procedur ekstradycyjnych, ale przede wszystkim zarzuciła jej brak solidarnej postawy wobec partnera z UE, a nawet uleganie naciskom Rosji (litewski MSZ w nocie skierowanej do Moskwy domaga się wyjaśnienia, czy Rosja nie wpływała na decyzje austriackich urzędników). Łotwa i Estonia podjęły także działania dyplomatyczne popierające argumentację litewską, zaś Polska i Czechy wyraziły swoją solidarność w aspekcie dążenia Litwy do ukarania osób odpowiedzialnych za zbrodnie na uczestnikach ruchów niepodległościowych. W ocenie komisarz ds. sprawiedliwości Viviane Reding Austria wprawdzie miała prawo niewykonania nakazu aresztowania, skrytykowała jednak brak rzetelnej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi UE.

Bulwersująca Litwinów postawa Austrii oraz brak powszechnego i natychmiastowego jej potępienia ze strony unijnych urzędników i państw członkowskich może negatywnie wpłynąć na identyfikowanie się przez społeczeństwo litewskie z Unią jako wspólnotą państw o podobnych wartościach. <jhyn>